

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Venientes 19.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

ferit, non tenetur iuramento suo stare, quod verisimiliter de his casibus non cogitaverit, *text est in cap. Quomodo 2 §. hoc tit.* Neque enim iuramentum consensum supplet, *l. fin. Cod. De non numerata pecunia.*

8 Hæc autem verisimilitudo ex eo colligitur, si res, quæ vi generalis aut simplicis obligationis sive iuramenti petitur præstari, immodica sit, *d. l. Si liberus, nimis dura, d. l. Obligatione generali cum 2 seqq. difficilis, cap. Querelam 10. & cap. Brevi 17 hoc tit.* impossibilis, turpis, *c. 1. & c. 6. eod. item quæ dignitatem & existimationem nostram lædunt, l. Filius 15. D. De conditionibus instituit. & l. Nepos Proculo 12 §. D. De verb. signif.* * Quippe generalia non captiosè, sed civili modo accipienda sunt, sicut elegantiori exemplo explicat Caius J. C. Si cui (inquit) simpliciter via per fundum cuiuspiam cedatur, vel relinquatur, in infinito, videlicet per quamlibet eius partem ire, agere licebit, civili tamen modo. nam quædam in sermone tacitè excipiuntur:

non enim per villam ipsam, nec per medias vineas ire, agere sinendus est, cum id æquè commodè per alteram partem facere possit minore ferientis fundi detrimento, *text est in l. Si cui 9. D. De servitutibus.*

Neque obstat, quod generalia generaliter accipienda sunt, *ut est text. in l. i §. generaliter D. De legatis præstandis & in l. Item apud Labeonem 1 §. generaliter D. De iurejur.* Item quod specialia inest generalibus, *l. Semper specialia D. De R. I.* quia id verum est, nisi ex verisimili coniectura ipsius rei vel personæ diversum colligatur, ut in exemplis superioribus allegatis, siquidem in iuramento animus potissimum, non verba spectantur, *can. Humana aures xxii. quæst. 5.* ubi textus inquit, quod debet quis non verba considerare, sed voluntatem & intentionem. Intellige, ubi certò vel verimiliter de intentione constat; alias sequimur significationem verborum, *l. Non aliter 67. D. De legat. 3. & c. Ex litteris 7. inf. de sponsal.*

In Cap. Venientes 19.

SUMMARIUM.

1. In omni iuramento intelligitur excepta auctoritas superioris.
2. In iis, quæ à superioris iure pendent, potest superior gratiam facere, aut ea abolere.
3. Secus in iis, quæ privatum alicuius commodum spectant.
4. Iuramentum alteri præstitum an Princeps secularis remittere possit.
5. Sententia negativa probatur.
6. Iuramentum in præiudicium alterius præstitum ipso iure non valet.
7. Camera Imperialis an & cur relaxationem à iuramento concedere possit.

1 **H**oc Cap. celebre est, propterea quod ex eo deducatur hæc regula generalis, * quæ in iuramento semper excepta intelligitur auctoritas sive ius superioris. Cum Consules Tuderinæ civitatis, quæ est in ditione Romani Pont. etiam quoad temporalia, iurassent in ingressu officii sui, quod secundum morem civitatis suæ iudicarent, & idcirco, vi huius consuetudinis, sententiam suam intra viginti octo dies executioni mandassent, reiectâ appellatione, si qua interponeretur: aditus hac de re S. Pont. mandat executionem retractari; ob hanc rationem, quod

in iuramento semper superioris auctoritas excepta intelligatur, hoc est, iuramentum infringi vel irritari possit per superiorem.

Igitur ut hic contra iuramentum Consulum & admittitur appellatio, ita & generaliter in cæteris casibus receptum est, ut scilicet quoad ea, quæ à superioris iure pendent, & ab eo tamquam fonte in superiore promanant, superior gratiam facere possit, vel etiam penitus abolere, non obstante inferiorum iuramento. Sicut & sæpius videre est in plurimis locis Conc. Trid. & in Decretalibus Pontificum, quibus sæpius abrogantur statuta & consuetudines Ecclesiarum, etiam si iurata sint; ex eo, quod omnes res iuræque Ecclesiastica pendeant à Romano Pontifice, tamquam superiore: atque idcirco, cum eius potestas semper excepta intelligatur in eiusmodi consuetudinibus & statutis Ecclesiarum, rectè, si vult, ipsis derogare potest. Huc quoque pertinet illud Papiniani, quo ait, Severum & Antoninum Imp. gratiam fecisse iurisiurandi, id est, remisisse iuramentum ei, qui iuraverat se non inter futurum ordinem decurionum, *text est in l. fin. D. Ad municipalem.* Nam id rectè factum dicitur, cum in potestate Imp. sit ordo decurionum, ac quæ ad omnia publica munera, cui iniquum esset derogari per iuramentum sive pactionem inferiorum, *l. Ius publicum*

publicum 38. d. ne pactis. Nam & id constitutum est à iure, ne iuramentum noceat alteri tertio, *text. in c. Cum contingat 18. in fine hoc tit.* Quod hic contineret, si superior non posset remittere vel tollere iuramentum ab inferiori præstitum.

Et semper retento, quod hic loquimur de iis, quæ à superiore pendunt: et at secus est in his, quæ jus Principis non concernunt, sed tantummodò privatam alicujus commodam: ut in contractibus & aliis conventionibus, quæ aliorum commodum vel incommodum respiciunt, nihil potest Princeps, nisi fortè ex justa causa, ut est iustus metus, dispenseat § Pont. c. Si verò 8. sup. eod. si cut aliàs diximus in c. 1. sup. eod.

4. Illud quaesitum est, An Princeps sæcularis iuramentum alteri factum remittere possit? Quod certè videtur, per textum in l. Abigere 6. in fine D. De iure patron. ubi lege Juliæ (scilicet latà à Julio Casare) remittitur jusjurandum liberto libertæque, quod patrono præstitit de non contrahendis nuptiis. Item in Camera Imperiali relaxatio fit iuramenti, quod subditi innocentes, cum è carcere dimittuntur, præstiterunt dominis suis, ad effectum agendi contra dominos, ut tradit Andr. Gail. lib. 1. Obs. 22. Et existat in Ordinat. Camera parte 2. tit. 24.

5. Contrarium verò de iure certius est, ejusmodi iuramentum à Principe vel alio sæculari remitti non posse, per text. in c. Novit. 13. circa fin. sup. De iudic. Et in c. Venerabilem 34. §. idem etiam sup. De elect. Et ratio est, nam in remissione sive absolutione agitur de re spirituali, videlicet de obligatione quaesita Deo per iuramentum, c. Debitores 6. sup. hoc tit. cujus idcirco cognitio & remissio ad solum

Ecclesiasticum Judicem pertinet, sicut & aliarum rerum spiritualium, c. 2. sup. De iudicis.

Non obstat textus in d. l. Abigere; quia id mirum non est, tunc temporis tale iuramentum remissum fuisse per L. Juliam, quòd pugnaret cum Reipubl. utilitate, cujus intererat repleri liberis hominibus civitatem, ut est text. in l. 2. D. Solut. matrim. et At verò iuramentum in præjudicium alterius præstitum ipso iure non valet, c. Si diligenti 12. sup. De foro comper. Et c. Cum contingat 28. in fine hoc tit. junct. l. Jus publicum D. De pactis. Verum hodie apud Christianos iure divino & Canonico cessat hæc lex Julia, utpote Romano populo in immensum aucto, propter verba Christi, Reddes autem Domino juramenta tua, Matth. c. 5. circa fin. quæ & reperuntur in d. c. Debitores.

7. Quod verò ad Ordinationem Camera, difficile est respondere, nisi dixerimus, idem inductum esse Reipubl. causa in odium dominorum sæventium in subditos suos: ut hac ratione compefcatur eorum sævitia, dum vident se conveniri posse, iniusti carceris causà, relaxatione scilicet petità à iuramento. Deinde ne tumultus occasio detur subditis contra dominum. Unde etiam, antequam iuramenti relaxatio fit, priùs ad eundem dominum scribitur pro informatione facti, ut videre est d. tit. 24. & latius apud Andr. Gail. d. Observ. 22. cum seq. Licet idem Gail. Observ. 25. simpliciter patet, ejusmodi relaxationem Camerae comperere adversus juris Canonici regulam, quæ soli Ecclesiastico Judici absolutio à iuramento reservata est, quod meo iudicio iure defendi non potest, nisi publicæ utilitatis causà, ut jam dictum est.

In Cap. Ad nostram 21. & in Cap. Quintavallis 32.

SUMMARIA.

1. Iuramento generali seu simplici non continentur turpia vel inhonestà.
2. Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis.
3. Licet iuramentum priùs licitum incidat, deinde in illicitum.

7. **H**oc rursus discimus, quòd in iuramento generali vel simplici non contineantur illicita, de quo latius sup. eod. in c. Veniens. Unde is, qui iuravit se observaturum statuta Ecclesiæ particularis, aut alterius loci cuiuscumque, non intelligitur se iurejurando obstrinxisse ad

ea, quæ turpia vel inhonestà sunt, vel quæ pugnant cum libertate Ecclesiastica, c. 1. hoc tit. lib. 6. Quamvis, etiam si in specie illicita statuta, sive consuetudines iurasset, æquè non teneretur, ex alio capite, et quòd iuramentum non debeat esse vinculum iniquitatis, c. Quanto 18. sup. eod. Et c. Non est obligatorium 58. De R. l. in 6. Quòd pertinet textus in can. In malis 211. quæst. 4. In malis promissis (inquit) rescinde fidem, in turpi voto muta decretum: quod incautè vovisti, ne facias. Impia enim est promissio, quæ scelere adimpletur. Unde & meritò reprehenditur Herodes, qui cum iuratus promississet puellæ saltanti, se præstiturum